

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 17.5.2021
COM(2021) 240 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**om en ny strategi för en hållbar blå ekonomi i EU
Omställning av EU:s blå ekonomi för en hållbar framtid**

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

om en ny strategi för en hållbar blå ekonomi i EU Omställning av EU:s blå ekonomi för en hållbar framtid

1. ÖVERGÅNGEN FRÅN *BLÅ TILLVÄXT* TILL EN *HÅLLBAR BLÅ EKONOMI*

Den europeiska gröna given¹ manar till omställning av vår ekonomi – den måste bli en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där nettoutsläppen av växthusgaser fasas ut och EU:s naturkapital skyddas. Den europeiska återhämtningsplanen² har som mål att bidra till den gröna och digitala omställningen och göra Europas ekonomi rättvisare, mer resiliert och hållbarare för framtida generationer. Europeiska unionens blå ekonomi kan bidra till att möta denna dubbla utmaning – om den leds in på en mer hållbar väg kommer den att bli ett typsnitt för insatser och idéer som skapar innovation, sporrar till snabb och varaktig återhämtning och skyddar vår planet.

Om den globala blå ekonomin jämfördes med en nationell ekonomi, skulle den vara den sjunde största ekonomin i världen och havet i egenskap av ekonomisk enhet skulle vara medlem av G7. Den verkar i planetens mest utbredda ekosystem: haven innehåller 97 % av allt vårt vatten och hyser 80 % av alla livsformer. Haven omger och försörjer oss – de producerar syre i en mängd som räcker till vartannat andetag, föda till nästan hälften av mänskligheten och resurser som är avgörande för människors hälsa, för att inte tala om ett nät av ekonomiska interaktioner.

Europas blå ekonomi ger 4,5 miljoner direkta arbetstillfällen³, varav många i regioner med få andra alternativ. Den omfattar all industri och alla sektorer med anknytning till oceaner, hav och kuster, vare sig de är baserade i den marina miljön (t.ex. sjöfart, fiske, energiproduktion) eller på land (t.ex. hamnar, varv, landbaserat vattenbruk och landbaserad algproduktion, kustturism). Detta är ett brett och snabbt föränderligt segment i vår ekonomi, som under det senaste årtiondet tagit stora steg framåt vad gäller modernisering och diversifiering. Jämsides med mer traditionella sektorer utvecklas och växer innovativa sektorer som t.ex. förnybar havsenergi, blå bioekonomi, bioteknik och avsättning, som ger nya perspektiv och skapar arbetstillfällen.

Dessa och andra ekonomiska verksamheter har en kumulativ påverkan på den marina miljön, från synliga föroreningar som plastskräp och oljeutsläpp till osynliga föroreningar som mikroplast, undervattensbuller, kemikalier och näringsämnen. Effekterna av klimatförändring och växthusgasutsläpp är förödande för våra hav och kuster och för de människor som bor i dessa områden. Det handlar om allt från förändrade vattentemperaturer till försurning, stigande havsnivåer med allt oftare förekommande och våldsamma översvämningar, och erosion. Förenad med det större hot som uppstår i samband med förlusten av biologisk

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 442 final.

³ Europeiska kommissionen (2020), *The EU Blue Economy Report 2020*.

mångfald, som orsakas av klimatförändring, förorening, överexploatering av resurser och förstörelse av naturliga livsmiljöer, kommer denna påverkan att vara en utmaning för resiliensen i den blå ekonomin och i samhället som helhet.

Detta meddelande tar ett helhetsgrepp som integrerar havspolitikerna i Europas nya ekonomiska politik. Våra hav, och den blå ekonomi som de stöder, är en förutsättning för att den europeiska gröna givens omställning ska kunna genomföras. Viktiga exempel är havens bidrag till energiproduktion, till grönare transporter och till en hållbar livsmedelsproduktion. Att bidraget kommer från friska hav är grundförutsättningen för en hållbar ekonomi. Vi måste bli bättre på att knyta samman den gröna och den blå politiken och samtidigt utvidga vår strategi bortom EU:s gränser och leda vägen för internationell världshavförvaltning.

En hållbar blå ekonomi kommer att skapa påtagliga möjligheter till nya arbetstillfällen och ny företagsverksamhet. De kommer att skapas genom arbetet för att mildra påverkan på hav och kuster i syfte att bygga en resilient ekonomisk modell baserad på innovation, en cirkulär ekonomi och en respektfull inställning till havet. Detta innebär att företag som använder eller producerar förnybara resurser bevarar de marina ekosystemen, minskar föroreningar och ökar klimatsiliensen kommer att uppmuntras, medan andra kommer att behöva minska sitt miljöavtryck. Detta är lika viktigt för människorna som för planeten. Agenda 2030 för hållbar utveckling erkänner⁴ det faktum att utan friska hav hotas livet på denna planet; förlorar vi havets resurser förlorar mänskliga samhällen över hela planeten sina möjligheter att försörja sig.

I detta meddelande presenteras en detaljerad och realistisk agenda för hur den blå ekonomin ska kunna spela en väsentlig roll i strävan efter att uppnå den europeiska gröna givens mål. Tack vare sin dynamik och innovationspotential är sektorn väl lämpad att driva på den gröna omställningen genom att ersätta okontrollerad expansion med ren, klimatsäker och hållbar verksamhet som behandlar den marina miljön med varsamhet. Den föråldrade uppfattningen att miljöskydd skulle stå i konflikt med ekonomin börjar ersättas av insikten om att miljö och ekonomi, särskilt inom sjöfartsindustrin, är nära kopplade till varandra. Vi måste flytta fokus från *blå tillväxt* till en *hållbar blå ekonomi*.

Europas hav och oceaner är naturliga och oundgängliga allierade i hanteringen av kriser kopplade till klimatet och den biologiska mångfalden. En betydande lucka i genomförandet måste överbryggas om vi ska kunna skala upp skyddet av den marina miljön från en nuvarande områdestäckning på 11 % till 30 % senast 2030⁵, uppfylla ambitiösa mål för föroreningssreduktion i våra hav och på bästa sätt ta tillvara Europas natur- och havstillgångar för att uppnå Europas mål inför 2030 och ambitionen om klimatneutralitet. Detta meddelande kommer tillsammans med forskning inom det planerade **havsuppdraget**⁶ (Horisont Europa) att vara en färdplan för förverkligandet av dessa mål.

Detta meddelande är en uppmaning till den blå ekonomins aktörer att ställa sig bakom den europeiska gröna givens principer. Under de senaste 15 åren har EU lagt en stabil grund för en integrerad havspolitik i Europa baserad på samverkan, genom att involvera medlemsstater, regioner, lokala aktörer och landbaserad grön ekonomi. Övergången till att

⁴Mål 14 för hållbar utveckling – Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

⁵ COM(2020) 380 final.

⁶Föreslaget uppdrag på området *Friska hav och kust- och inlandsavatten*.

skapa en hållbar blå ekonomi kommer att vara beroende av ett ännu närmare samarbete med berörda parter, från små och stora företag och lokala grupper till unga människor som brinner för friska hav och även med den breda allmänheten. Den måste förena *alla* grupper och sektorer kring en gemensam vision. Detta meddelande kompletterar andra pågående kommissionsinitiativ, och i kapitel 2 presenteras agendan för den blå ekonomin när det gäller utfasning av fossila bränslen, bevarande av vårt naturkapital, den cirkulära ekonomin och ansvarsfull livsmedelsproduktion. Utan anspråk på att vara uttömmande aviserar meddelandet vissa nya initiativ, och vissa verktyg (kapitel 3) och stödresurser (kapitel 4) som behövs för att klara omställningen beskrivs.

2. OMSTÄLLNING AV DEN BLÅ EKONOMINS VÄRDEKEDJOR

2.1 Uppnå målen om klimatneutralitet och nollförorening

En hållbar blå ekonomi erbjuder många lösningar för att uppnå den europeiska gröna givens mål. Många av de nuvarande verksamheterna måste minska sitt koldioxidavtryck samtidigt som nya koldioxidneutrala verksamheter måste inta en central plats. Den blå ekonomin kan bidra till koldioxidneutraliteten genom att utveckla havsbaserad förnybar energi och genom att miljöanpassa sjötransporter och hamnar.

EU strävar efter att ha minskat utsläppen av växthusgaser med minst 55 % av 1990 års nivåer senast 2030 och bli klimatneutrala senast 2050. **Havsbaserad förnybar energi** kan bidra till att uppnå dessa mål och skulle år 2050 kunna stå för en fjärdedel av EU:s el, främst (men inte uteslutande) genom havsbaserad vindkraft. En hållbar havsenergimix skulle (förutom havsbaserad vindkraft med förankrade fundament) omfatta flytande vindkraft, värmeenergi och våg- och tidvattenkraft – ny teknik som väntas nå den kommersiella fasen inom tio år. För att skynda på utvecklingen offentliggjorde kommissionen 2020 en ny EU-strategi för havsbaserad förnybar energi⁷ som har som mål att kapaciteten för havsbaserad förnybar energi ska vara fem gånger så stor 2030 och trettio gånger så stor 2050.

Den europeiska gröna given uppmanar till en minskning av växthusgasutsläppen med 90 % från alla transportsätt, vilket även inbegriper **sjötransporter**. Våra farleder är en central länk till det globala handelssystemet. Även om sjötransporter genererar mindre mängder utsläpp än väg- eller lufttransporter, genererar de både koldioxidutsläpp och andra förorenande utsläpp på grund av de stora volymerna bränsle och det kraftiga beroendet av fossila bränslen. Utfasningen av fossila bränslen inom sjötransporter (och fiske) kommer inte bara att minska utsläppen av växthusgaser, utan även luft- och vattenföroreningar och undervattensbuller – samtidigt som nya ekonomiska möjligheter skapas.

Meddelandet från 2020 om en strategi för hållbar och smart mobilitet⁸ har som mål att få ut de första utsläppsfria fartygen på marknaden senast 2030 och fasa ut beroendet av fossila bränslen inom sjöfarten genom en uppsättning väldefinierade åtgärder. Här ingår målet att utvidga EU:s utsläppshandelssystem till sjötransportsektorn och att anpassa beskattningen av energiprodukter till EU:s energi- och klimatpolitik i samband med översynen av direktivet om energibesättning⁹. Kommissionen överväger också att, i samband med den pågående

⁷ COM(2020) 741 final.

⁸ COM(2020) 789 final.

⁹Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet.

översynen, inbegripa nya framdrivningssystem i direktivet om fritidsbåtar¹⁰, samt att se över direktivet om föroreningar förorsakade av fartyg. Under tiden kommer initiativet FuelEU¹¹ att stärka produktionen och användningen av förnybara och koldioxidsnåla bränslen (t.ex. vätgas och vätgasbaserade bränslen, biobränslen, syntetiska bränslen, el och annan hållbar energi som vindkraft) samt användningen av landströmsförsörjning för fartyg som ligger i hamn. Både TEN-T-förordningen och direktiven om infrastruktur för alternativa bränslen kommer att ses över och anpassas i detta avseende, bland annat för att säkerställa en motsvarande utbyggnad av lämplig infrastruktur för laddning och tankning. EU-varven skulle kunna utnyttja de möjligheter som uppstår genom de snabbt växande marknaderna för innovativa energieffektiva försörjningsfartyg som bör kunna minska bränsleförbrukningen och koldioxidutsläppen väsentligt.

Som ett led i handlingsplanen för nollförorening kommer kommissionen att bygga vidare på framgångarna med redan befintliga utsläppskontrollområden i EU:s vatten genom att gå i bräschen för ansträngningarna att utse nya områden i Medelhavet (vilket skulle kunna leda till en minskning av utsläppen till luft av SO₂ och NO_x från internationell sjöfart med 80 respektive 20 % inom tio år) och inleda ett liknande arbete i Svarta havet.

Hamnar är avgörande för regioners och länders konnektivitet och ekonomi. I takt med att Europas industriella landskap förändras (till exempel med utbyggnaden av havsbaserad förnybar energi) kommer även hamnarnas roll att förändras. Kommissionen anser att utöver användning för omlastning och logistiska ändamål ligger hamnarnas framtid i utvecklingen av deras nyckelroll som knutpunkter för energi (för integrerade energisystem som använder el, vätgas¹² och andra förnybara och koldioxidsnåla bränslen), för den cirkulära ekonomin (för uppsamling, omlastning och bortskaffande av avfall från fartyg och andra hamnindustrier), för kommunikation (för sjökablar) och för industrin (som industrikuster). En ytterligare aspekt som bidrar till utfasningen av fossila bränslen och nollförorening är användningen av smarta digitala lösningar och autonoma system, då dessa optimerar trafikflöden och lasthantering i och kring hamnar. Dessa nya roller för hamnarna kommer att förbättra arbetsvillkoren för aktörer och levnadsvillkoren för de omgivande samhällena. Specialiserade fritidshamnar och fiskehamnar bör också miljöanpassa sina verksamheter.

För att stödja utfasning av fossila bränslen och föroreningsreduktion inom energiproduktion, sjötransporter och i hamnar kommer kommissionen att göra följande:

- Skapa ett **blått forum för havets användare** i syfte att samordna en dialog mellan offshoreaktörer, intressenter och forskare som är verksamma inom fiske, vattenbruk, sjöfart, turism, förnybar energi och annan verksamhet. Forumet kommer att ta fram synergier mellan verksamheterna och jämkna mellan dessa konkurrerande användare.
- Främja användningen av EU-medel till att **miljöanpassa sjötransporter** genom att
 - a) öka utnyttjandet av närsjöfarten i stället för att använda mer förorenande transportsätt,
 - b) renovera EU:s fartygsflotta (t.ex. passagerarfartyg och försörjningsfartyg inom offshoresektorn) för att höja deras energieffektivitet och
 - c) vidareutveckla EU:s ytterst avancerade tillverkningskapacitet och tekniska kapacitet.

¹⁰Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/53/EU av den 20 november 2013 om fritidsbåtar och vattenskotrar och om upphävande av direktiv 94/25/EG.

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12312-FuelEU-Maritime->

¹² COM(2020) 301 final.

- Sikta på att använda den nya **Europeiska havs-, fiskeri-och vattenbruksfonden** för att stödja fiskeflottorna i deras övergång till att använda renare motorer och renare teknik, förutsatt att dessa renoveringar inte leder till överkapacitet och överfiske.
- Fullfölja målet om **utsläppsfria hamnar**, såsom framhålls i strategin för hållbar och smart mobilitet, bland annat genom forumets samarbete med det europeiska hamnforumets (European Ports Forum) undergrupp för hållbara hamnar, för att diskutera med berörda intressenter samt dela och främja bästa praxis och gräsrotsinitiativ på området miljöanpassning av hamntjänster¹³.
- Genom EU:s förstärkta civilskyddsmekanism och Europeiska sjösäkerhetsbyråns åtgärder för föroreningsbekämpning, hjälpa medlemsstaterna att förbereda sig inför och hantera föroreningsolyckor till havs.

2.2 Cirkulär ekonomi och avfallsförebyggande

Att minska inverkan av mänsklig verksamhet på havet är ett kollektivt ansvar. Den blå ekonomin kan spela en central roll inom många aspekter av arbetet för att bekämpa föroreningar och kan dra nytta av de nya möjligheter som uppstår genom detta arbete.

Varje år hamnar omkring 27 000 ton makroplast (framför allt plastartiklar för engångsbruk, förlorade eller kasserade fiskeredskap och avfall som släpps ut från fartyg) i Europas hav¹⁴. Till följd av de omfattande åtgärder som vidtagits inom ramen för havsmiljödirektivet¹⁵ har EU:s medlemsstater enats om att en strand bör ha färre än 20 skräpföremål per 100 meter kust. Det betydelsefulla åtagandet att hålla Europas hav rena kommer att stödjas av direktivet om plast för engångsbruk¹⁶ som är inriktat på plastartiklar för engångsbruk och fiskeredskap, vilka för närvarande utgör 70 % av det marina skräpet i EU. Arbetet pågår för att göra samma sak i fråga om skräp på havsbotten och mikroplast. Kommissionen vidtar åtgärder för att ta fram standarder för cirkulär design av fiskeredskap som underlättar återanvändning och materialåtervinning när redskapen är uttjänta. I kommissionens förslag till en reviderad kontrollförfordning¹⁷ ingår åtgärder för att minska skadorna till följd av förlorade och övergivna fiskeredskap. Den nya förordningen om Europeiska havs-, fiskeri-och vattenbruksfonden¹⁸ kommer även fortsättningsvis att tillhandahålla ekonomiskt stöd för att fiskare ska kunna ta upp och samla in skräp och förlorade fiskeredskap¹⁹ och kommer att finansiera korrekt bearbetning i hamnar och på landningsplatser enligt vad som föreskrivs i direktivet om mottagningsanordningar i hamn²⁰. EU värdesätter yrkesfiskarnas roll som *havets ordningsvakter* och önskar se att den främjas ytterligare på nationell nivå och även av industrin själv.

Viktigast är dock att hindra skräp från att hamna i havet över huvud taget. EU:s handlingsplan för nollförorening erbjuder en unik möjlighet att intensifiera insatserna mot

¹³Även i den nya handlingsplanen för Atlanten 2.0 identifieras hamnar som centrala portar och nav för den blå ekonomin och WestMed-initiativet har inrättat en teknisk grupp för hållbara transporter och grön sjöfart.

¹⁴SWD(2018) 254 final

¹⁵Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (havsmiljödirektivet).

¹⁶Direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

¹⁷COM(2018) 368 (förslag till översyn under pågående första behandling hos medlagstiftarna).

¹⁸Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 (EHFVF) – politisk överenskommelse av den 3 december 2020.

¹⁹ Eventuellt med hjälp av uppkopplade redskap utrustade med IoT-sensorer (sakernas internet).

²⁰ Direktiv (EU) 2019/883 om ändring av direktiv 2010/65/EU.

föroreningar från näringsämnen (som leder till övergödning), andra förorenande ämnen, skräp (som till stor del består av plast) och undervattensbuller.

Vid sidan av föroreningsreduktion kommer det vara avgörande att ta fram cirkulära modeller och lösningar. I EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin²¹ från 2020 fastställs en ambitiös agenda för att behålla material och resurser i ekonomin så länge som möjligt och för att minimera avfall, och på så sätt förbättra cirkulariteten. För återvinningen av stora fartyg har EU en unik och ambitiös uppsättning standarder i förordningen om återvinning av fartyg²². Kommissionen planerar en översyn före utgången av 2023 i syfte att eventuellt utvidga förordningens tillämpningsområde och stärka det befintliga systemet. För en miljövänlig hantering och optimal behandling av avvecklade olje- och gasplattformar till havs följer EU arbetet i konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten och kommer att överväga att se över relevant EU-lagstiftning.

För att hantera de viktigaste källorna till förorening av våra hav och främja återvinningslösningar kommer kommissionen att göra följande:

- Vidta åtgärder för att halvera **mängden plastskräp i havet, näringsläckaget till havet och den totala användningen av, och risken med, kemiska bekämpningsmedel** senast 2030.
- Vidta åtgärder för att begränsa avsiktligt tillsatt **mikroplast** och utarbeta åtgärder för märkning, standardisering, certifiering och reglering av oavsiktliga utsläpp av mikroplast, inklusive åtgärder för att öka uppfångandet av mikroplast i alla stadier av produktens livscykel.
- Säkerställa att skräp som fångas vid fiskeinsatser rapporteras i hamn och att **fiskeredskap som är tillverkade av plast samlas in och materialåtervinns** efter användning. Kommissionen kommer att utarbeta de genomförandeakter som krävs och har uppdragit åt standardiseringsorgan inom branschen att ta fram standarder för återvinningsbara fiskeredskap.
- Föreslå en översyn av förordningen om **återvinning av fartyg**²³ och EU:s krav för avveckling av **oljeplattformar till havs**, i syfte att säkerställa ett fullgott skydd av den marina miljön.

2.3 Biologisk mångfald och investering i naturen

Bevarande och skydd av biologisk mångfald borde betraktas som grundläggande principer för maritim ekonomisk verksamhet. Marin biologisk mångfald är inte bara förutsättningen för ekonomisk verksamhet som fiske, bioteknik och turism. Bevarandet och återställandet av biologisk mångfald innebär också ekonomiska möjligheter.

Såsom framhålls i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 kommer utökningen av skyddet till 30 % av EU:s havsområden och skapandet av ekologiska korridorer att vända förlusten av biologisk mångfald, bidra till att begränsa klimatförändring och samtidigt generera betydande ekonomiska och sociala fördelar. Investeringar i marina skyddsområden,

²¹ COM(2020) 98 final.

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG.

²³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG.

särskilt strikt skyddade områden, har visat sig generera en stor ekonomisk avkastning och kraftigt öka mängden fisk och det marina livet på de platser där skyddet är effektivt.

Att bevara och återställa kustvegetationssystem som marskland, mangroveskogar och sjögräsängar – som ackumulerar ”blått kol”²⁴ i sin växtlighet, sina jordar och sediment – kan bidra väsentligt till den europeiska gröna givenens mål att minska koldioxidutsläppen. Bevarandet av blå koldioxidbindning går också hand i hand med bevarandet av biologisk mångfald i kustområden. På liknande sätt är utformningen av konstgjorda rev, återställandet av livsmiljöer på havsbotten (korallrev, tångskogar och liknande) och utarbetandet av lösningar för rening av områden eller bekämpning av eutrofiering centrala för att återuppbygga den biologiska mångfalden och därmed resiliensen hos kustnära och marina ekosystem. Alla dessa verksamheter kan utgöra en del av en helt egen ekonomisk sektor. Det är helt klart så att alla potentiella effekter måste hanteras på ett helhetsorienterat sätt, för att dessa verksamheter ska kunna bli verkligt hållbara. Blå teknik erbjuder också lösningar för framställning av material, enzymer, kosttillskott och läkemedel.

En framåtblickande ekosystembaserad ansats för förvaltningen inom ramen för EU-lagstiftningen²⁵ kommer att minska de negativa effekterna av fiske, mineralutvinning och annan mänsklig verksamhet på marina ekosystem, i synnerhet på känsliga arter och livsmiljöer på havsbotten. För att minska fiskets miljöpåverkan på marina livsmiljöer har kommissionen infört åtgärder som specifikationer för fiskeredskap och maskstorlekar, stängda områden och fredningstider. Den förbereder nu en rapport om genomförandet av dessa åtgärder och kommer att offentliggöra en ny handlingsplan som har till syfte att se till att fisket – inklusive fiske med bottenkontakt – ytterligare kan förenas med målen för biologisk mångfald. Detta inbegriper att det vid behov införs åtgärder för att begränsa användningen av sådana redskap som är mest skadliga för den biologiska mångfalden. Här ingår användningen av fiskeredskap med bottenkontakt som för närvarande är den verksamhet som är mest skadlig för havsbotten. Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden bör också stödja övergången till mer selektiva och mindre skadliga fiskemetoder.

För att bevara och återställa marin biologisk mångfald kommer kommissionen att göra följande:

- Lägga fram ett **förslag om rättsligt bindande EU-mål för att restaurera förstörda ekosystem**, särskilt viktiga lek- och uppväxtområden för fisk och områden som har högst potential när det gäller att fånga in och lagra koldioxid och förhindra och minska effekterna av naturkatastrofer
- Föreslå en **ny handlingsplan för att bevara fiskeresurserna och skydda marina ekosystem** senast i slutet av 2021, som särskilt kommer att undersöka vilka åtgärder som krävs för att skydda känsliga arter och livsmiljöer.
- Arbeta med medlemsstater, regioner och Europeiska miljöbyrån för att **identifiera och utse ytterligare marina skyddsområden** och definiera strikt skydd senast i slutet av 2021.

²⁴Kol som lagras i kustnära och marina ekosystem.

²⁵I detta avseende är ett fullständigt genomförande av följande rättsakter avgörande: Havsmiljödirektivet (2008/56/EG), fågeldirektivet (2009/147/EG), habitatdirektivet (92/43/EEG), direktiv 2011/92/EU, direktiv 2001/42/EG, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241 av den 20 juni 2019 om bevarande av fiskeresurserna och skydd av marina ekosystem genom tekniska åtgärder, EU:s strategi för biologisk mångfald (COM(2020) 380 final).

- Främja och stödja **lokala deltagandebaserade initiativ** (som lokalt ledda utvecklingsgrupper, lokala åtgärdsgrupper inom fisket etc.) som kombinerar regenerering av marina resurser med bevarandet av lokala försörjningsmöjligheter.

2.4 Resilienta kuster

Skyddet av naturtillgångar, ekonomiska tillgångar och infrastruktur kräver anpassning till de oundvikliga konsekvenserna av klimatförändringen. Som ett alternativ till att bygga ännu mer "grå" infrastruktur (dammar, diken och betongbarriärer) bör klimatanpassningen grundas på naturliga och naturbaserade lösningar – våtmarker som marina våtmarker, sjögräsängar, mangroveskogor och sanddynor, till exempel. I kustregioner kommer utvecklingen av grön infrastruktur att bidra till att bevara biologisk mångfald, kustnära ekosystem och landskap, vilket in sin tur kommer att stärka en hållbar utveckling av turism och av kustregionernas ekonomi. Dessa anpassningsåtgärder kommer att bli en ny fristående sektor i den blå ekonomin.

Omkring en tredjedel av EU:s befolkning lever inom 50 km från kusten. Över 200 miljoner invånare bor i kustregioner eller på någon av Europas många öar. IPCC meddelade 2018 att havsnivåerna år 2100 sannolikt kommer att ha höjts med mellan 0,4 och 0,8 m och att den siffran, om de globala utsläppen av växthusgaser följde sin nuvarande trend, sannolikt kan bli upp till 1,1 m²⁶. Efter 2100 kommer havsnivåerna att fortsätta att stiga i århundraden, till följd av fortsatt värmeupptag och förlust av arktisk och antarktisk is. På grund av klimatförändringen kommer dessutom sannolikheten för extrema väderhändelser som härrör från haven och som orsakar allvarliga skador på befolkningar, ekonomiska tillgångar och infrastruktur att öka i omfattning.

EU:s offentliga utgifter för att skydda kusterna mot erosions- och översvämningsrisker uppskattas till över 5 miljarder euro om året under perioden 1990–2020²⁷. Å andra sidan skulle kostnaderna för uteblivna åtgärder ha uppgått till 340–360 miljarder euro per år i form av förlorade ekosystemtjänster längs EU:s kuster. Det krävs ett stort steg framåt i fråga om undersökning och planering av en gemensam insats. Den nya EU-strategin för klimatanpassning²⁸ innehåller en övergripande ram för anpassningsinsatser i form av smartare, snabbare och mer systematisk anpassning i EU och starkare nationella åtgärder för klimatesiliens. Med tillämpning av strategins riktlinjer kommer kommissionen att göra följande:

- Arbeta för att **täppa till kunskapsluckorna** och stimulera innovation för ökad klimatesiliens i kustområden; inbegripet genom en komparativ analys av traditionella och naturbaserade lösningar.
- Arbeta för att öka Copernicus och Emodnets observations-, modellerings- och prognoskapacitet för att bättre kunna **förutse effekterna av extrema väderhändelser** (t.ex. översvämnningar eller stormfloder) **och regionala havsnivåhöjningar**.
- **Stimulera samarbetet mellan kustregioner och öar** som är belägna i samma havsområden och har gemensamma behov för att utveckla anpassningsstrategier och

²⁶ Mellanstatliga panelen för klimatförändringar, Special report: *Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate*, Summary for Policy Makers, section B.3.1, <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policy-makers/>.

²⁷ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts>.

²⁸ [SEC\(2021\) 89 final](#).

gemensamma förvaltningslösningar²⁹, investera i hållbara lokala skyddsåtgärder och anpassa kustområdenas ekonomiska verksamhet.

- Bistå medlemsstaterna med **långsiktig planering för att gradvis öka investeringarna**, med hjälp av EU-stöd.

2.5 Ansvarsfulla livsmedelssystem

Genom att bidra till att marina resurser används på ett bättre sätt och till möjligheten att använda alternativa livsmedels- och foderkällor, kan den blå ekonomin hjälpa till att minska trycket på vårt klimat och våra naturresurser för livsmedelsproduktion.

En av de sektorer som orsakar koldioxidutsläpp, förorening och förlust av biologisk mångfald är det nuvarande systemet för produktion och konsumtion av livsmedel. Att få in detta system på en hållbar väg är målet med kommissionens från jord till bord-strategi³⁰, som är en övergripande strategi som påverkar många aspekter av den blå ekonomin. Här ingår ett ansvarsfullt fiske, så att bestånden når hållbara nivåer, ett hållbart vattenbruk som kompletterar de naturliga gränserna för vildfångst, och algproduktion som ett alternativ till jordbruket.

Det europeiska fisket har tagit stora steg i riktning mot att få Europas fiskbestånd tillbaka på hållbara nivåer och mot att uppfylla den gemensamma fiskeripolitikens hållbarhetsstandard³¹, särskilt i Nordostatlanten. Men stora utmaningar återstår, som till exempel att minska mängden oönskade fångster och minska utkastet genom mer selektiva fiskemetoder. Utkastet genererar stora spillmängder och underminerar både ett hållbart nyttjande av marina biologiska resurser och fiskets lönsamhet. Den pågående översynen av EU:s kontrollförfordning, den därmed sammanhängande debatten om den bristande kontrollen av landningsskyldigheten, samt behovet av full dokumentation av fisket och av bifångster av känsliga arter bekräftar hur viktigt det är att övergå från traditionella kontrollmetoder till nya digitala system.

Digitalisering och avancerade verktyg för fisket (som elektroniska fjärrövervakningssystem, fångstrapportering med hjälp av mobila applikationer, ekosystemmodellering och AI-verktyg) kan optimera fiskeinsatserna och samtidigt medge datainsamling och dataanalys, förbättra kontroll och övervakning, minska den administrativa bördan och ytterst stödja en hållbar förvaltning av marina biologiska resurser utan att kräva fysisk närvaro. Sådana högteknologiska system kan mycket väl bli standardinslag inom fiskerinäringen. Främjandet av ett EU-baserat digitalt kunnande för fiskeindustrin skulle skapa en ny generation arbetstillfällen.

När **vattenbruket** förvaltas på ett hållbart sätt utgör det en värdefull livsmedels- och foderkälla med litet avtryck. EU:s vattenbruk uppfyller höga standarder vad gäller produktkvalitet och djurhälsa, men det finns fortfarande utrymme för förbättring på områden

²⁹Rådets beslut 2010/631/EU av den 13 september 2010 om ingående på Europeiska unionens vägnar av protokollet om integrerad förvaltning av kustområden kring Medelhavet till konventionen om skydd av Medelhavets marina miljö och kustregion.

³⁰ COM(2020) 381 final.

³¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG.

som diversifiering³², konkurrenskraft och miljöprestanda. Ett vattenbruk med litet miljöavtryck (som t.ex. vattenbruk på låg trofisk nivå, multitrofiskt vattenbruk och ekologiskt vattenbruk) och miljötjänster från vattenbruket kan, under förutsättning av vidareutveckling, bidra stort till den europeiska gröna given, till strategin från jord till bord och till en hållbar blå ekonomi. De nya strategiska riktlinjerna för EU:s vattenbruk³³ innehåller en vision och en färdplan för hur en denna omställning ska kunna realiseras. De stöder bästa praxis för att säkerställa god miljöprestanda och uppmuntra cirkulära metoder inom vattenbruket, till exempel genom miljöövervakning av anläggningar och avfallshantering. Handlingsplanen för utveckling av sektorn för ekologiska livsmedel³⁴ innehåller en rad initiativ särskilt inriktade på att främja ekologisk vattenbruksproduktion i EU.

Utöver deras potential med avseende på produktion av bio-baserade produkter och biobränslen kan **alger** ge lönsamma och hållbara alternativa livsmedels- och foderråvaror. Algbaserade livsmedel kan minska trycket på miljön från jordbruket, vattenbruket och fisket. Investeringar i mikroalger som en ny foderkälla kan bidra till att minska fångsterna av vild fisk för användning som foder. Även om bekämpning av övergödning främst kräver föroreningsminskning vid källan kan algproduktion till havs bidra till att avlägsna överskott av kol, kväve och fosfor från vattnet. Införandet av nya alg- och havsbaserade livsmedels- och foderprodukter på EU:s marknad innebär en betydande möjlighet för utvecklingen av en hållbar livsmedelssektor. Även om vissa produkter redan finns på marknaden kan införandet av nya algbaserade livsmedel komma att omfattas av kraven i förordningen om nya livsmedel³⁵ och ett förhandsgodkännande innan de får släppas ut på marknaden. Kommissionen kommer också att utforska potentialen hos cellbaserad produktion av sjömat som ett innovativt och hållbart alternativ.

Konsumentefterfrågan på ett lågt miljöavtryck och en kort leveranskedja växer. Samtidigt måste de växande ansträngningar som görs av fiskare och fiskodlare för att uppnå produktkvalitet belönas av marknaden. Handlingsplanen från jord till bord omfattar initiativ om en ram för märkning av hållbara livsmedel som kommer att ge konsumenterna möjlighet att göra välgrundade val. En unionsuppförandekod för ansvarsfulla affärs- och marknadsföringsmetoder i livsmedelskedjan ska leda till ambitiösa åtaganden från kedjans mellanled, som kommer att stödja fiskarnas och fiskodlarnas hållbarhetsinsatser och ytterst göra värdekedjan för fisk och skaldjur mer hållbar. EU:s handelsnormer för fisk och skaldjur kommer att moderniseras för att stärka konsumenternas ställning och bidra till att säkerställa lika villkor på EU:s marknad för fiskeri- och vattenbruksprodukter.

För att bygga upp hållbara livsmedelssystem i den blå ekonomin, kommer kommissionen att göra följande:

³² EU importerar fortfarande över 70 % av all fisk och skaldjur (sjömat) som konsumeras i unionen. Vattenbruksprodukter står endast för 25 % av EU:s konsumtion av fisk och skaldjur, och EU:s vattenbruk står för mindre än 2 % av den globala vattenbruksproduktionen. Vattenbruksproduktionen är fortfarande starkt koncentrerad, både i fråga om i vilka EU-medlemsstater den finns och om vilka arter som odlas, därav den betydande diversifieringspotentialen.

³³ COM(2021) 236 final.

³⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Organic-farming-action-plan-for-the-development-of-EU-org>.

³⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 av den 25 november 2015 om nya livsmedel och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 och kommissionens förordning (EG) nr 1852/2001.

- Senast 2023 lägga fram ett lagstiftningsförslag om en ram som ska omfatta fiskeri- och vattenbruksprodukter, i syfte att påskynda och underlätta omställningen till hållbara livsmedelssystem.
- Under 2022 lägga fram ett lagstiftningsförslag för **moderna, hållbara handelsnormer för fisk, skaldjur och annan sjömat** i syfte att förse konsumenter och aktörer i leveranskedjan med jämförbar information om miljömässig och social hållbarhet med avseende på sjömat och om det koldioxidavtryck den genererar.
- Anta ett **särskilt initiativ om alger** under 2022³⁶ i syfte att stödja utvecklingen av EU:s algindustri. Initiativet kommer att underlätta godkännandet av alger som nya livsmedel genom att minska ansökningskostnaderna, underlätta marknadstillträdet och öka konsumenternas medvetenhet och acceptans vad gäller algprodukter samt täppa till kunskaps-, forsknings- och innovationsluckor.
- Stödja den **digitala omställningen av fiskerikontrollen** och främja kontrollen av efterlevnaden av bestämmelserna inom fiskerisektorn genom en översyn av systemet för fiskerikontroll i riktning mot införande av avancerade digitala kontrollmekanismer för fisket.
- Bedöma potentialen och forsknings- och investeringsbehoven i fråga om cellbaserad produktion av sjömat.
- Genom att **genomföra den gemensamma fiskeripolitiken** stärka fiskeriförvaltningen i Medelhavet och Svarta havet och bedriva ett nära samarbete med alla intressenter om ett snabbt genomförande av den fleråriga förvaltningsplanen för fisket i västra Medelhavet.

3. STÖDJA UTVECKLINGEN AV EN HÅLLBAR BLÅ EKONOMI

3.1 Kunskap om haven

Tillförlitliga, högkvalitativa och harmoniserade havsdata är förutsättningen för en hållbar omställning av den blå ekonomin. Bättre kunskap om haven och dess ekosystem, tillsammans med fri tillgång till data, kommer att göra det möjligt för industrin, offentliga myndigheter och det civila samhället att fatta välgrundade beslut.

Genom gemensamma standarder och principer om öppen åtkomst, sammanställer Emodnet³⁷ mätningar från hundratals institutioner och gör därigenom EU till en modell för bästa praxis i fråga om **delning av marina data** och havsobservationer. Copernicus havsmiljöövervakningstjänst tillhandahåller satellitdata och prognostjänster i EU:s havsområden och i hela världen. Arbete pågår för att förbättra digitaliseringen av havsdata, deras upplösning och användbarhet, samt att omvandla dessa data till kunskap och verktyg till stöd för ett brett spektrum av intressenter. Detta arbete, särskilt utvecklingen av en digital tvilling för havet³⁸ som en del av initiativet *Destination Earth*, inbegriper flera internationella

³⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12780-Towards-a-strong-and-sustainable-EU-Algae-sector>.

³⁷ <https://emodnet.eu/en> Emodnet sammanför fler än 120 organisationer som lämnar data om den marina miljön och de spänner över sju specialområden: batymetri, geologi, livsmiljöer på havsbotten, biologi, fysik och mänsklig verksamhet. Data som lämnas behandlas för att uppfylla Fairdataprinциerna (lätt att hitta, lätt att komma åt, lätt att sammanställa och lätt att använda, eller principerna om sökbarhet, tillgänglighet, kompatibilitet och återanvändbarhet).

³⁸ Den tematiska digitala tvillingen för haven kommer att programmeras och läggas till i *Destination Earth*-systemet från 2023 och framåt.

institut och kommer att bidra till att hantera komplexa miljöförändringar och deras socioekonomiska konsekvenser genom möjligheten att övervaka och simulera havsutvecklingar. Det kommer också att utgöra ett konkret bidrag till FN:s årtionde för havsforskning för hållbar utveckling³⁹.

Socio-ekonomiska data utgör viktig input för beslutsfattare och företag som måste fatta snabba beslut i en snabbt föränderlig miljö, särskilt i kristider. Sedan 2018 har den blå ekonomin i EU kartlagts genom rapporten om den blå ekonomin. Ett användarvänligt verktyg med indikatorer för den blå ekonomin⁴⁰ visar ekonomiska framsteg. Det europeiska marknadsobservatoriet för fiske och vattenbruk⁴¹ och rapporten om den blå bioekonomin (*Blue Bioeconomy Report*) har samlat in, granskat (kuraterat) och spridit data om fiskeri- och vattenbruksmarknaderna och innovativ användning av marina biologiska resurser. Sedan pandemins början har nya och tätare analyser bedömt effekterna för sektorn i realtid, vilket gör det möjligt för aktörer att förutse förändringar av regler och konsumtionsmönster och att anpassa och återhämta sig snabbare. Detta bidrar till den europeiska gröna givens mål att bygga upp en mer resilient livsmedelsförsörjningskedja.

För att bygga upp den kunskap som behövs för omställningen till en hållbar blå ekonomi, kommer kommissionen att göra följande:

- Senast 2022 utarbeta ett **havsobservationsinitiativ** för att strukturera och harmonisera insamlingen av data i haven för olika ändamål, som t.ex. miljöövervakning, fiskeri- och vattenbruksförvaltning, forskning och säker sjöfart.
- Under 2021 inrätta ett **observatorium för den blå ekonomin** tillsammans med kommissionens gemensamma forskningscentrum, som ska offentliggöra **årliga rapporter om den blå ekonomin** och tillhandahålla aktuell information om framsteg vad gäller utfasningen av fossila bränslen inom den blå ekonomin.
- Offentliggöra en stabil metod för att **integrera konceptet naturkapital i ekonomiska beslut**. Detta innebär bedömning och kvantifiering både av det ekonomiska värdet av marina ekosystemtjänster och av de socioekonomiska kostnader och fördelar som följer av att den marina miljön hålls frisk.
- Utvidga Copernicus havsmiljöövervakningstjänst så att den blir en EU-referensram för havsprognoser och ett havs- och klimatcentrum som kan leverera både globala och EU-täckande kusttjänster.
- Investera ytterligare i modellering för en bättre övervakning av levande ekosystem och fiskeresurser i tid och rum.

Samtliga av initiativen ovan ligger i linje med Europeiska kommissionens EU-strategi för data⁴² då de gör data från offentliga sektorn tillgängliga för vidareutnyttjande och skapar ett fritt dataflöde i EU och mellan sektorer, till nytta för företag, forskare och offentliga förvaltningar.

3.2 Forskning och innovation

Forskning och innovation inom havs- och sjöfartsområdet är avgörande för att förverkliga EU:s ambition att bli klimatneutralt till 2050, för att skydda och restaurera

³⁹ <https://www.oceandecade.org/>.

⁴⁰ <https://blueindicators.ec.europa.eu/>

⁴¹ EUMOFA: <https://www.eumofa.eu/>.

⁴² COM(2020) 66 final.

marina ekosystem och för att göra den blå ekonomin till ett typsnitt för idéer och insatser som kan generera hållbar innovation.

Innovativ teknik som stordata, artificiell intelligens, avancerad modellering, sofistikerade sensorer och autonoma system kommer sannolikt att förändra den blå ekonomin inom den närmsta framtiden. Ny teknik kan göra det möjligt för traditionella sektorer som sjöfart, fiske och turism att förbättra sin hållbarhet och cirkularitet. Nya sektorer som blå bioteknik, havsbaserad förnybar energi och sjöfartsskydd är beroende av innovation för sin existens. Genom innovation kan kustsamhällen återuppbygga eller omforma sin ekonomi och bli lokala drivkrafter för hållbarhet. Lokalt ledd utveckling som finansieras genom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden är ett kraftfullt redskap för att främja denna process⁴³.

Den roll som forskning och innovation spelar som drivkraft bakom den omställning som behövs för att uppnå den gröna givens mål kan inte nog betonas. Investeringar i forskning och innovation inom ramen för **Horisont Europa** kommer att stödja den omställningsprocess som ska skapa hållbara värdekedjor för den blå ekonomin och möjliggöra den gröna och digitala omställningen. De nya uppdragen och europeiska partnerskapen inom ramen för Horisont Europas program kommer att spela en avgörande roll för att ge medborgare och yrkesutövare (små och medelstora företag, den akademiska världen, forskare, offentliga myndigheter och investerare) inflytande och möjlighet att medverka i utformningen och genomförandet av lösningar.

Strategier för smart specialisering kommer att i samspel med Horisont Europa bidra till att främja innovation inom ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden. Det nya initiativet för interregionala innovationsinvesteringar kommer att stödja interregionala projekt som utvecklar europeiska värdekedjor, medan EU:s innovationsfond för klimatåtgärder kommer att stödja demonstrationsprojekt på området koldioxidsnål teknik i den marina miljön.

Kommissionen kommer att utveckla ett EU-täckande innovationsekosystem för hållbar blå ekonomi genom följande initiativ:

- Det föreslagna **uppdraget *Friska hav och kust- och inlandsvatten*** kommer att ha som målsättning att minska störningarna av marina ekosystem, återskapa marina ekosystem och sötvattenekosystem, hantera förlusten av biologisk mångfald och främja lösningar som kan göra den blå ekonomin klimatneutral.
- Det nya **europeiska partnerskapet för en klimatneutral, hållbar och produktiv blå ekonomi** som ska starta under 2023 kommer att ta formen av ett offentligt initiativ som samfinansieras av EU, nationella regeringar och nationella forskningsfinansieringsorgan.

3.3 Investeringar

Det kommer att krävas stora investeringar för att klara den europeiska gröna givens mål. Fortfarande 2030 kan en tredjedel av investeringarna i den blå ekonomin vara ohållbara. Det är av avgörande betydelse att de hållbarhetsfrågor som beskrivs ovan (kapitel 2) nu integreras i *alla* investeringsbeslut, oavsett källa.

När det gäller **privat kapital** har kommissionen, Europeiska investeringsbanken och WWF, i samarbete med offentliga finansinstitut, utarbetat en uppsättning hållbara havsspecifika principer och standarder. Hittills har över 50 finansinstitut anslutit sig till

⁴³Det finns flera exempel på detta i deras nätverk: FARNET.

finansieringsinitiativet för en hållbar blå ekonomi⁴⁴. Den EU-taxonomi för hållbara investeringar som är under utveckling kommer att vara ett viktigt verktyg för att definiera hållbar ekonomisk verksamhet i havs- och sjöfartssektorn.

Den **offentliga finansieringen** från EU fortsätter att vara av avgörande betydelse för teknik och projekt som har lägre mognadsgrad och som behöver dra till sig investerare, få ned kostnader och osäkerheter och påskynda marknadsinträdet. Det nya InvestEU-programmet kommer att vara ytterst relevant i tekniskt hänseende för sjötransporter, hamnar och havsbaserad förnybar energi, samt för bevarande och återställande av biologisk mångfald, ett hållbart vattenbruk och för havsobservation. För transporter, till exempel, kommer ersättning av fartyg eller efterhandsinstallation, på fartygen, av låg- och utsläppsfri teknik att stödja en tillverkningsindustri som ger Europa strategiska fördelar. För nya projekt för havsbaserad förnybar energi kan riskminskning och minskade kapitalkostnader leda till en positiv kedjereaktion som stimulerar privat kapital och nya investeringar.

Sammanhållningspolitikens fonder kommer att fortsätta att ge stöd till projekt som stöder omställningen till gröna och utsläppsfria lösningar inom sjötransporter, utfasning av fossila bränslen i hamninfrastruktur och utbyggnad av förnybar energi samt satsningar på cirkulär ekonomi och klimatanpassningsåtgärder. Dessutom kommer faciliteten för återhämtning och resiliens att stödja medlemsstaterna i deras omställning till en modern, resurseffektiv, konkurrenskraftig och resilient ekonomi. Relevanta nationella planer väntas stödja reformer av och investeringar i blå teknik och kapacitet, och faciliteten kommer att utesluta åtgärder som allvarligt skadar miljön eller undergräver en hållbar användning av marina resurser.

Kommissionen kommer att samarbeta med europeiska finansinstitut för att skala upp offentliga och privata investeringar i centrala prioriteringar inom ramen för detta meddelande.

- Kommissionen kommer att arbeta tillsammans med **Europeiska investeringsbanken** för att samordna insatser för att minska föroreningarna i Europas hav, särskilt i Medelhavet. Båda institutionerna kommer att överväga sätt att uppmuntra privata investerare och offentliga utvecklingsbanker att ansluta sig.
- Kommissionen kommer att samarbeta med **Europeiska investeringsfonden** för att undersöka vilken ram som skulle kunna underlätta användningen av finansiella instrument under delad förvaltning för att främja hållbar ekonomi.
- För att hjälpa mindre företag som har omdanande idéer men svårt att få tillgång till privat kapital kommer kommissionens plattform BlueInvest⁴⁵ att tillhandahålla specialanpassat stöd, synlighet, tillgång till investerare och rådgivning om investeringsberedskap. I detta sammanhang kommer EU:s budgetgaranti inom InvestEU, kombinerad med finansiella bidrag enligt de sektorsspecifika programmen i EU:s budget, att mobilisera privat kapital för att finansiera riskkapital för nystartade företag och företag i uppstartfasen med inriktning på blå teknik.
- Den kommande översynen av **reglerna för statligt stöd** och direktivet om förnybar energi kommer att innehålla villkor till stöd för att införandet av ren energi, inklusive havsbaserad förnybar energi, ska ske på ett miljövänligt och kostnadseffektivt sätt.

3.4 Blå kompetens och jobb

⁴⁴ <https://www.unepfi.org/blue-finance/>.

⁴⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>.

Trots en allmän avmattning på arbetsmarknaden på grund av pandemin, erbjuder den dubbla omställningen en enorm sysselsättningspotential. För att uppnå denna potential är det av största vikt att företag som arbetar med avancerad teknik kan utnyttja kvalificerad arbetskraft. Vi behöver också förbättra allmänhetens syn på karriärmöjligheter i den blå ekonomin.

Omställningen ger redan upphov till lediga jobb på den blå ekonomins arbetsmarknad – upp till 30 % av företagen inom havsbaserad förnybar energi klagar till exempel antingen över att den kompetens de behöver inte alls finns, eller att befintlig kompetens inte räcker till (t.ex. brist på tekniker). Enbart inom sektorn för havsbaserad vindkraft skulle antalet arbetstillfällen kunna tredubblas fram till 2030.

Den nya europeiska kompetensagendan⁴⁶ hjälper företag och enskilda att anpassa sig till digitaliserade processer och ny teknik genom kompetenshöjning och omskolning. Som ett led i strategin för branschsamverkan kring kompetens⁴⁷ är det meningen att den maritima alliansen för marinteknisk kompetensutveckling⁴⁸, som lanserats inom ramen för Erasmus+, före utgången av 2021 ska ange hur kompetensbristerna inom havsbaserade förnybar energi och varvsindustrin ska kunna åtgärdas och kommer att föreslå en kompetensstrategi som ska genomföras på nationell och regional nivå.

Programmet för blå karriärer, som sedan 2016 har tillhandahållit bidrag för omskolning och kompetensutveckling för den blå ekonomins arbetskraft, kommer nu även att täcka de utbildningsbehov som uppstår inom ramen för den europeiska gröna given och till följd av hälsokrisen. För att främja en jämn könsfördelning inom sjöfartsyrken kommer kommissionen att investera i insamling, konsolidering och analys av uppgifter om kvinnor som arbetar i sjöfartssektorn.

Under 2021 lade kommissionen fram en ambitiös handlingsplan för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter och dess 20 principer i hela EU. Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden stöder särskilt utbildning och kompetenshöjning för fiskare, tillsammans med andra initiativ som går ut på att investera i människor, kompetenshöjning och social dialog. Flera andra EU-fonder (t.ex. Europeiska socialfonden+ och instrumentet för tekniskt stöd) investerar också i människor, sysselsättning och kompetens. EU är fast beslutet att förbättra arbetsmiljön (hälsa och säkerhet på arbetsplatsen) till havs, genom att arbeta både med utbildning av blå arbetskraft och förbättra arbetsvillkoren för sjöfolk och fiskare⁴⁹.

Kommissionens mål är att göra följande:

- Uppmuntra och underlätta inrättandet av **kompetenspartnerskap** inom ramen för kompetenspakter inom de industriella ekosystem som enligt EU:s industristrategi är relevanta för den blå ekonomin (t.ex. havsbaserad förnybar energi eller varvsindustrin).

⁴⁶ COM(2020) 274 final.

⁴⁷ I strategin föreslås att viktiga aktörer (företag, fackföreningar, forskningsinstitut, utbildnings- och fortbildningsinstitut och offentliga myndigheter) ingår sektorsspecifika partnerskap, utvecklar kompetensstrategier och konkreta program för utbildning och lärande för att avhjälpa kompetensluckor i deras sektorer.

⁴⁸ <https://www.projectmates.eu/>.

⁴⁹ I linje med internationellt erkända principer och ramar, bland annat FN:s mål för hållbar utveckling, ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet och konventionen om arbete till sjöss.

- Lansering under 2022 av en **ny inbjudan att lämna förslag om blå karriärer**, inom Europeiska havs-, fiskeri-och vattenbruksfonden, och en särskild förslagsomgång rörande kvinnor i syfte att öka kvinnlig representation i arbetskraften och öka kvinnors synlighet i den formella styrningen av den blå ekonomin.
- Främja införlivandet eller antagandet av Internationella arbetsorganisationens och Internationella sjöfartsorganisationens konventioner för att **förbättra arbetsvillkoren och harmonisera utbildningskraven för nya besättningsmedlemmar** och därigenom höja yrkets anseende.

4. SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HÅLLBAR STYRNING

Haven skapar fördelar för alla men de riskerar att överexploateras, utan hänsyn till konsekvenserna. Detta skapar ett behov av allmänt accepterade regler och konventioner om fysisk planering, medborgarengagemang, regionalt samarbete, sjöfartsskydd och internationell politik.

4.1 Havsplanering

Ju större efterfrågan på användning av kust- och havsområden är, desto viktigare blir det med fysisk planering. Havsplanering är ett viktigt verktyg för att förhindra konflikt mellan politiska prioriteringar och för att förena naturvård med ekonomisk utveckling. Offentliga samråd med både medborgare och intressenter är en grundläggande del i processen kring havsplanering.

Havsplanering spelar en central roll när det gäller att uppnå EU:s mål om utfasning av fossila bränslen och skydd av biologisk mångfald. I EU:s strategi för biologisk mångfald anges tydligt att för att det ska vara möjligt att tillämpa en ekosystembaserad ansats för förvaltning, bör nationella planer för havsplanering ha som mål att omfatta alla havsrelaterade sektorer samt områdesbaserade bevarande- och förvaltningsåtgärder. Planeringen ökar också graden av säkerhet och förutsägbarhet vad gäller privata investeringar och kan främja synergieffekter mellan ekonomiska sektorer. I direktivet om havsplanering⁵⁰ säkerställs att potentiella negativa effekter på den naturliga miljön identifieras och undviks i ett mycket tidigt skede i planeringsprocessen och att nationella havsplaner överensstämmer med nationella energi- och klimatplaner samt med god miljöstatus enligt definitionen i havsmiljödirektivet.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Rapportera om genomförandet av EU:s direktiv om havsplanering under 2022, efter antagandet av nationella havsplaner i mars 2021, och utarbeta **förslag om hur kommissionen kan underlätta gränsöverskridande samarbete** och uppmuntra medlemsstaterna att integrera mål avseende utveckling av havsbaserad förnybar energi i sina nationella havsplaner.
- Inleda **en översyn av ramdirektivet om en marin strategi** under 2021 och, på grundval av resultatet, eventuellt revidera direktivet senast 2023.
- Utarbeta en **vägledning om en ekosystembaserad ansats inom havsplanering** och främja en multifunktionell användning av havet genom att kombinera flera olika verksamheter på samma plats (t.ex. havsbruk och system för havsbaserad förnybar energi).

⁵⁰Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering,

4.2 Medborgarengagemang och kunskap om haven

Politiken för en hållbar blå ekonomi kommer att uppmuntra till medborgarengagemang men också förbättras genom ett sådant engagemang.

EU:s medborgare och särskilt ungdomar värderar havens hälsa mycket högt, och stöder ett hållbart förhållningssätt till dem. Allmänhetens oro över plastskräp i haven är ett bevis på detta, även om det förblir avgörande att höja allmänhetens medvetenhet om havens betydelse för livet på planeten. Med hjälp av moderna mobilappar kan medborgarna spåra, övervaka och rapportera om skador på miljön som de observerar. En av uppgifterna inom det föreslagna **havsuppdraget** är att använda nya sätt att engagera EU:s medborgare och ge dem inflytande. Detta kommer att bidra till att säkerställa framtida företags miljöintegritet och kommer att direkt stödja den europeiska gröna given.

- Koalitionen EU4Ocean⁵¹, ett av kommissionen nyligen lanserat initiativ, kommer att skapa **nätverk för EU:s skolor** som kommer att föra in havsrelaterade frågor i klassrummen. Initiativet kommer att göra det möjligt för organisationer som arbetar med bevarandet av haven att driva gemensamma projekt för att engagera medborgarna och öka genomslaget och möjligheterna att nå ut.
- Kommissionen kommer att samarbeta med Unescos mellanstatliga oceanografiska kommission, medlemsstaterna och internationella partner för att bidra till det **program för kunskap om haven** som drivs inom ramen för FN:s årtionde för havsforskning för hållbar utveckling 2021–2030.

4.3 Havsområden, regionalt samarbete och stöd till kustregioner

Kustregioner och öar är nyckelaktörer i den blå ekonomin. Eftersom de ofta delar samma havsområde finns det ett tydligt mervärde i att angripa gemensamma utmaningar och skydda gemensamma resurser genom regionalt samarbete. EU kommer att fortsätta att stödja samarbete, utveckla skräddarsydda strategier för EU:s havsområden och tillämpa samma samarbetsstrategi med grannländer som delar ett havsområde, marina levande resurser eller geoeconomiska med EU.

Havsområdesstrategier visar sig vara effektiva då de samlar ett brett spektrum av intressenter (nationella regeringar, kustregioner, städer, forskningsinstitut, utbildningsnätverk och företag) och låter dem kanalisera arbetet inom vissa projekt och åtgärder som stöder en hållbar blå ekonomi, som t.ex. ett hållbart utbud för turister. Kommissionen stöder havsområdesinriktade och makroregionala samarbetsramar, t.ex. handlingsplanen för Atlanten 2020⁵², havsstrategin för västra Medelhavet⁵³, den gemensamma havsagendan för Svarta havet⁵⁴, EU:s strategi för den adriatisk-joniska regionen⁵⁵ och EU:s strategi för Östersjöregionen⁵⁶.

Över hälften av EU:s logianläggningar för turister är belägna i kustområden och 30 % av alla övernattningar sker på badorter. En pelare i den blå ekonomin som är nära sammanlänkad med många av dess övriga sektorer – **havs- och kustturismen** – har drabbats hårt av pandemin. Nedstängningarna har påverkat arbetstillfällena och försörjningsmöjligheter och avsevärt minskat sektorns förmåga att investera i utvecklingen av mer resilienta och hållbara

⁵¹ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4484>.

⁵² <http://www.atlanticstrategy.eu/en>.

⁵³ <https://www.westmed-initiative.eu/>.

⁵⁴ <https://blackseablueeconomy.eu/206/common-maritime-agenda-black-sea>.

⁵⁵ <https://www.adriatic-ionic.eu/>.

⁵⁶ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/about>.

tjänster och leveranskedjor. Det behövs investeringar för att få till stånd social resiliens och stimulera jobbskapande och ekonomiska möjligheter för kustområden. Mot denna bakgrund har kommissionen fastställt en ram som ska stödja återupptagandet av säker turism och bana väg för en mer resiliens sektor⁵⁷.

Även om trenden vad gäller klimatvänliga hållbara reseupplevelser redan varit på uppgång när det gäller resenärernas förväntningar på sina resor under senare år, har pandemin ytterligare ökat efterfrågan på långsam turism och resmål baserade på utomhusaktiviteter och naturupplevelser. Hållbarhet väntas bli mer framträdande inom turismen, där regionala och lokala resmål fungerar som drivkraft för återhämtningen⁵⁸. Dessa ambitioner och trender mot ett mer hållbart ekosystem för turism bör styra användningen av ekonomiska resurser och investeringar på EU-nivå såväl som på nationell, regional och lokal nivå.

Genom den europeiska gröna given åtar sig kommissionen att särskilt uppmärksamma EU:s yttersta randområden och deras roll, med beaktande av deras sårbarhet för klimatförändringar och naturkatastrofer och deras unika tillgångar i form av biologisk mångfald och förnybara energikällor.

För att stödja återhämtningen i kustområden, kommer kommissionen att göra följande:

- Hjälpa städer och regioner att hantera den gröna och digitala omställningen på lokal nivå och fullt ut utnyttja EU:s fonder och incitament. Kommissionen kommer att utarbeta ett **stödpaket** ("plan för lokala gröna givar") samt **strategisk vägledning** (t.ex. initiativet utmaning för intelligenta städer). Den kommer att uppmana medlemsstaterna att integrera havsområdesstrategier och makroregionala strategier i programplaneringen av EU-medel⁵⁹.
- Främja och stödja – med hjälp av EU-medel – utvecklingen av **ekoturism i havs- och kustområden**. EU-stödet kommer att ges för att lyfta fram kontinentens rika maritima arv, förvalta turistströmmarna på ett smart sätt, diversifiera utbudet och främja lågsäsongsturismen,
- Fortsätta att stödja de **yttersta randområdena**, i linje med sitt meddelande från 2017⁶⁰, genom att utnyttja de möjligheter som deras stora exklusiva ekonomiska zoner erbjuder, skydda deras exceptionellt artrika ekosystem, utveckla deras egna strategier för hållbar blå ekonomi och utbyta bästa praxis för att hantera deras gemensamma utmaningar vad gäller klimatanpassning.
- Fortsätta att investera i särskilda förbindelser med **grannskaps- och utvidgningsländerna** för att utveckla leveranskedjor för den blå ekonomin som stärker kopplingarna till EU (i linje med meddelandet om handelspolitisk granskning). Instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingsamarbete och internationellt samarbete, instrumentet för stöd inför anslutningen och andra EU-fonder kommer att fortsätta att ge stöd åt samarbetsinitiativ, särskilt för att genomföra den andra ministerförklaringen från unionen för Medelhavsområdet om en hållbar blå

⁵⁷Framför allt med meddelandet Turism och transport under 2020 och framåt, EU:s vaccinstrategi, meddelandet om ett tryggt återöppnande, det digitala gröna intyget och plattformen och appen Re-open EU.

⁵⁸ UNWTO, *Principles for the transition to a green travel and tourism economy*.

⁵⁹SWD(2020) 206 final

⁶⁰ COM(2017) 623 final.

ekonomi⁶¹, det förnyade partnerskapet med det södra grannskapet⁶² och den ekonomiska planen och investeringsplanen för västra Balkan.

4.4 Sjöfartsskydd

Ett säkert och tryggt havsområde är förutsättningen för att skydda EU:s strategiska intressen såsom en fri sjöfart, yttre gränskontroll eller försörjning med nödvändiga material och för att skydda ekonomiska verksamheter och medborgarna, både till havs och på land.

EU:s strategi för sjöfartsskydd och den tillhörande handlingsplanen erbjuder en gemensam strategi för att hantera vår tids inre och yttre utmaningar på området för sjöfartsskydd. En sådan utmaning är miljösäkerheten, som innebär att förutse och hantera klimatförändring och förebygga olagliga utsläpp, avfallsdumpning, olyckor och andra miljörisiker. Informationsutbyte, inklusive fält-, flyg- och satellitdata, är en avgörande faktor för att hantera utmaningar vad gäller säkerhet, förebygga olaglig verksamhet till havs och se till att lagstiftningen efterlevs. Samarbete om kustbevakningsuppgifter mellan tre centrala EU-byråer⁶³ medför betydande stordriftsfördelar genom minskad överlappning, utveckling av multifunktionella insatser och gemensamt utnyttjande av flygplan och fartyg för sök- och räddningsinsatser, insatser vid oljeföroreningar etc. För att öka informationsutbytet har Europeiska kommissionen tagit fram en gemensam miljö för informationsutbyte (CISE) för sjöfartsområdet⁶⁴.

CISE kommer att göra det möjligt för myndigheter från olika civila och militära sektorer (säkra sjötransporter, fiskerikontroll, havsföroreningar, beredskap för och insatser vid havsföroreningar, skydd av den marina miljön, tull, gränskontroll, allmän brottsbekämpning, försvar) och över gränserna att utbyta realtidsinformation om alla händelser till havs. Deltagandet i CISE är frivilligt. Den nuvarande övergångsfasen, fram till 2023, styrs av Europeiska sjösäkerhetsbyrån i nära samarbete med medlemsstaterna och andra EU-organ. Byrån är också den enhet som fått uppgiften att leverera satellitprodukter inom ramen för Copernicus havsövervakningstjänst

Kommissionen kommer att göra följande:

- Föreslå **lansering av CISE:s operativa fas** under 2024, beroende på resultaten av övergångsfasen, för att skapa ett fullt utvecklat system för informationsutbyte mellan sjöövervakningsmyndigheter i EU.

4.5 Främjande av en hållbar blå ekonomi utomlands

Främjandet av en blå ekonomi för Europeiska unionen kan inte stanna vid våra gränser. Många av den blå ekonomins värdekedjor är globala och utsatta för global konkurrens, och EU:s aktörer gör affärer över hela världen. Vårt ansvar ligger därför inte bara i att försvara EU:s marknad mot ohållbara produkter och metoder, utan också i att säkerställa lika villkor för EU:s företag på den globala marknaden och framhålla EU:s sakkunskap och miljöinsatser samt rättsstatsprincipen.

⁶¹ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

⁶² JOIN(2021) 2.

⁶³ Europeiska sjösäkerhetsbyrån (Emsa), Europeiska fiskerikontrollbyrån (EFCA) och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex).

⁶⁴ <http://emsa.europa.eu/cise.html>.

Kommissionen kommer att fortsätta att skapa villkor för en hållbar blå ekonomi på det internationella planet, linje med agendan för internationell världshavsförvaltning som antogs 2016⁶⁵ och med den rättsliga ram som inrättats genom FN:s havsrättskonvention. Den kommer att fortsätta att verka för en vetenskapligt baserad förvaltning av havens naturresurser, inklusive fisket, genom att stödja hållbar maritim utveckling inom ramen för EU:s partnerskap och avtal, och genom att främja ett hållbart fiske inom ramen för de regionala fiskeriförvaltningsorganisationerna. Kommissionen kommer att fortsätta att bekämpa olagligt fiske och bedrägerier med fisk- och skaldjursprodukter, med stöd av EU:s regler. Genom sina partnerskap för hållbart fiske kommer den att fortsätta sitt arbete för att förbättra fiskeriförvaltningen i partnerländerna och bidra till utvecklingen av lokala ekonomier.

I internationella förhandlingar bör EU förespråka ståndpunkten att havsmineraler på den internationella havsbotten inte får utvinnas innan effekterna av djuphavsutvinning på den marina miljön, på den biologiska mångfalden och på mänsklig verksamhet har utretts i tillräcklig grad, man förstår riskerna med denna verksamhet och tekniken och de operativa metoderna klarar att visa att ingen allvarlig miljöskada uppstår.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Vid den femtonde partskonferensen för **FN:s konvention om biologisk mångfald** förespråka en ambitiös global ram för biologisk mångfald efter 2020, som skyddar och restaurerar marina ekosystem och livsmiljöer och som innehåller en global överenskommelse om skydd av minst 30 % av världens havsområden.
- Vid den fjärde regeringskonferensen inom ramen för FN:s havsrättskonvention stödja ingående ett ambitiöst, rättsligt bindande **avtal om marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion**, med målet att främja bevarande och hållbart nyttjande av det fria havets resurser.
- Leda insatserna för att nå en **global överenskommelse om plast** och främja tillämpningen av den cirkulära ekonomins hållning till plast, vilket skulle lägga grunden för en starkare och mer samordnad insats mot plastföroreningar på global nivå.
- Fortsätta att arbeta för att slutföra de multilaterala förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen – införandet av mål 14.6 för hållbar utveckling – i syfte att förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, och avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske.
- Använda hela sitt diplomatiska inflytande och sin kapacitet i form av utåtriktad verksamhet för att skapa stöd för ett avtal om att utse tre vidsträckta marina skyddsområden i Antarktiska oceanen (östra Antarktis, Weddellhavet och Antarktiska halvön) inom ramen för Kommissionen för bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis.
- **Stödja länder utanför EU** för att främja och diversifiera hållbara, inkluderande och jämlika blå ekonomier i dessa länder. Den kommer att säkerställa ekonomiskt stöd från de många finansieringskällor som finns tillgängliga för att integrera strategin för en hållbar blå ekonomi i samarbetet om världshavsförvaltning runt om i världen. Kommissionen kommer att överväga att inrätta en **blå EU–Afrika-arbetsgrupp**.

⁶⁵SWD(2016) 352 final

- **Stödja multilaterala initiativ** som FN:s årtionde för återställande av ekosystem och FN:s årtionde för havsforskning för hållbar utveckling (2021–2030), särskilt i fråga om havsobservation, havsmodellering och datadelningsinfrastruktur.
- Främja fysisk planering i kust- och havsområden internationellt genom samarbete med Unescos mellanstatliga oceanografiska kommission⁶⁶.
- Uppdatera sin **agenda för internationell världshavsförvaltning** mot bakgrund av de senaste samråden i och rekommendationerna från forumet för internationell världshavsförvaltning. Agendan bör säkerställa att den blå ekonomin skyddar och inte skadar de marina ekosystemen. Den bör främja ett öppet och inkluderande beslutsfattande och höja standarderna för social hållbarhet.

5. SLUTSATS

I detta meddelande presenteras kommissionens förslag till en havspolitik för det innevarande årtiondet – en politik som ska förverkliga den europeiska gröna givens omställning även inom havsekonomin. Det kommande uppdraget *Friska hav och kust- och inlandsvatten* kompletterar denna agenda. Kommissionen kommer att arbeta med Europaparlamentet, rådet och de andra EU-institutionerna, när så är lämpligt, för att genomföra den föreslagna agendan och åtgärderna. Den kommer att söka nå ut till alla aktörer inom havssektorn för att tillsammans med dem engagera sig i att skapa en hållbar blå ekonomi på ett rättvist och jämlikt sätt.

⁶⁶”Gemensam färdplan för att påskynda förfaranden för fysisk planering i kust- och havsområden över hela världen”, mars 2017.